

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.003.02.2020

Pan
dr inż. Michał Kwiecień
Dyrektor Krakowskiego Instytutu
Technologicznego – Sieć Badawcza Łukasiewicz
w Krakowie
ul. Zakopiańska 73
30-418 Kraków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/024 – Strategiczne programy badań naukowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Krakowski Instytut Technologiczny – Sieć Badawcza Łukasiewicz w Krakowie (<i>Instytut</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	dr inż. Michał Kwiecień - Dyrektor Krakowski Instytut Technologiczny – Sieć Badawcza Łukasiewicz w Krakowie (<i>Dyrektor</i>) (akta kontroli str.3-8)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja strategicznych programów badań naukowych 2. Osiągnięcie założonych efektów strategicznych programów badań naukowych
Okres objęty kontrolą	Lata 2011–2020 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontrolerzy	1. Rafał Rossowski - specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/70/2020 z 29 kwietnia 2020 r. 2. Jerzy Baranek – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/76/2020 z 8 maja 2020 r. (akta kontroli str. 1-2, 290)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Instytut prawidłowo realizował Projekt pn. *Opracowanie innowacyjnych elementów roboczych maszyn sektora leśnego i przetwórstwa biomasy w oparciu o wysokoenergetyczne technologie powierzchniowej modyfikacji warstwy wierzchniej elementów odlewanych*, przestrzegając postanowień umowy zawartej z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR).

Szczegółowa analiza 671 698 zł (34,8%) poniesionych kosztów kwalifikowanych wykazała, że przeznaczono je na realizację badanego Projektu. Wydatki zostały zrealizowane z zachowaniem wymogów Umowy o dofinansowanie Projektu i ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych³ oraz prawidłowo udokumentowane i zaksięgowane.

W trakcie kontroli stwierdzono jednostkowe nieprawidłowości, które nie miały negatywnego wpływu na realizację Projektu, a dotyczyły: niezgodności liczby godzin pracy wykazanych w kartach rozliczenia czasu pracy, przyjętych do wyliczenia wynagrodzenia za pracę na rzecz Projektu (353,70 zł) oraz nierzetelnego wypełnienia wniosku do zamówienia na naprawę sprzętu (19 249 zł). W ocenie NIK Instytut nie zapewnił dostatecznego mechanizmu kontrolnego, który zapobiegłby powstaniu ww. nieprawidłowości.

Instytut realizował Projekt zgodnie z jego opisem i harmonogramem oraz upowszechniał osiągnięte wyniki, m.in. poprzez publikacje naukowe w czasopismach, wystąpienia na międzynarodowych konferencjach czy poprzez materiały promocyjne. NIK ocenia, że bieżący stopień zaawansowania Projektu wskazuje na duże prawdopodobieństwo osiągnięcia oczekiwanych wskaźników produktu z chwilą jego zakończenia (1 sierpnia 2021 r.).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym zastosowano ocenę ogólną w formie opisowej.

³ Dz.U. z 2019 r., poz. 1843, dalej: *upzp*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja strategicznych programów badań naukowych

Opis stanu
faktycznego

Krakowski Instytut Technologiczny – Sieć Badawcza Łukasiewicz w Krakowie w czasie trwania niniejszej kontroli w ramach programu Techmastrateg realizował trzy Projekty, tj.:

- *Recykling odpadów poprodukcyjnych ze stopów aluminium w oparciu o technologie odlewania ciągłego*⁵;
- *Opracowanie technologii wytwarzania nowego typu modułów termoelektrycznych do konwersji niskoparametrycznego ciepła odpadowego na energię elektryczną*⁶;
- *Opracowanie innowacyjnych elementów roboczych maszyn sektora leśnego i przetwórstwa biomasy w oparciu o wysokoenergetyczne technologie powierzchniowej modyfikacji warstwy wierzchniej elementów odlewanych (Projekt) – w ramach kontroli poddany szczegółowej analizie.*

Projekt realizowano na podstawie zawartej z NCBiR umowy o dofinansowanie⁷. Celem realizacji Projektu ustanowiono 20 października 2016 r. konsorcjum trzech jednostek⁸, w którym Instytut pełnił funkcję jego lidera.

Konsorcjum pismem⁹ z 3 listopada 2017 r. otrzymało decyzję Dyrektora NCBiR w sprawie przyznania środków finansowych na realizację Projektu, organizowanego w ramach I konkursu programu Techmatstrateg (ID Projektu: 348072, akronim: INNOBIOLAS), w wysokości 6 306 650 zł. W ramach przyznanych środków jednemu członkowi konsorcjum Dyrektor NCBiR udzielił pomocy publicznej wysokości 250 000 zł¹⁰ oraz pomocy *de minimis* w wysokości 90 000 zł¹¹.

Na fazę badawczą składało się łącznie dziesięć zadań z kwotą dofinansowania 6 216 650 zł i 350 000 zł wkładu własnego Konsorcjum oraz jedno zadanie w fazie przygotowanie do wdrożenia z kwotą dofinansowania 90 000 zł i wkładem własnym 10 000 zł. Zgodnie z zawartą umową łączne koszty kwalifikowane miały wynieść 6 666 650 zł.

Do umowy zawarto trzy aneksy. Aneksem nr 1/2019 z 3 czerwca 2019 r. przedłużono realizację zadania nr 1 o 4 miesiące, tj. z 12 do 16 miesięcy¹². Aneksem nr 2/2019 z 1 listopada 2020 r. na 1 sierpnia 2021 r. tj. o 10 miesięcy przedłużono okres realizacji Projektu oraz przedłużono realizację zadania nr 4 o 7 miesięcy, tj. z 1 listopada 2019 r. na 1 czerwca 2020 r. i zadania nr 5 z 1 listopada 2019 r. na 1 kwietnia 2020 r.¹³ Aneksem nr 3/2020 z 14 kwietnia 2020 r.

⁴ Oceny częstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym zastosowano oceny częstkowe w formie opisowej.

⁵ TECHMATSTRATEG1/349264/18/NCBR/2018, umowa z 29 sierpnia 2018 r., data rozpoczęcia realizacji Projektu: 1 marca 2018 r., data zakończenia realizacji Projektu: 28 lutego 2021 r., wartość Projektu: 5 171 875 zł, kwota dofinansowania: 3 985 045 zł.

⁶ TECHMATSTRATEG2/408569/5/NCBR/2019, umowa z dnia 17 maja 2019 r., data rozpoczęcia realizacji Projektu: 1 maja 2019 r., data zakończenia realizacji Projektu: 30 kwietnia 2022 r., wartość Projektu: 9 826 050 zł, kwota dofinansowania: 9 326 865 zł.

⁷ Umowa nr TECHMATSTRATEG1/348072/2/NCBR/2017 z 18 grudnia 2017 r.

⁸ Lider Konsorcjum: Sieć Badawcza Łukasiewicz – Krakowski Instytut Technologiczny oraz członkowie Konsorcjum: Przemysłowy Instytut Maszyn Rolniczych (Ł-PIMR) i Przedsiębiorstwo Innowacyjne Odlewnictwo Specodlew Sp. z o.o. (Specodlew).

⁹ Znak: SPST.4210.1.2017.IZB:3.IZB (WY/19765/11/2017).

¹⁰ Tj. 58 826,30 euro.

¹¹ Tj. 21 177,47 euro.

¹² Przedłużony okres realizacji zadania badawczego nr 1 spowodowany był głównie przedłużającymi się procedurami zakupów w ramach Kosztów Operacyjnych i Aparatury (Raport okresowy za 2019 r.).

¹³ Zmiany podyktowane zostały kilkoma niezależnymi od realizatorów Projektu czynnikami głównie obiektywnych opóźnień w dostawie próbek odlewanych i prototypów elementów odlewanych do Konsorcjanta w ramach

skorygowano harmonogram wykonania poszczególnych zadań oraz dokonano zmian w wykazie aparatury naukowo-badawczej, wartości niematerialnych i prawnych.

(akta kontroli str. 9-12, 13-100, 101-117, 118-119, 467-474)

W złożonym wniosku Projektowym w I konkursie w ramach *Strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych „NOWOCZESNE TECHNOLOGIE MATERIAŁOWE” – TECHMATSTRATEG* wskazano m.in. informacje dotyczące opiekuna Projektu oraz przedstawiciela każdego Konsorcjanta, tj. łącznie czterech osób. Przedstawione informacje zawierały opis przebiegu kariery naukowej, ważniejszych osiągnięć w zastosowaniu wyników badań naukowych w praktyce oraz działalności innowacyjnej, ważniejszych nagród i wyróżnień, nowych technologii, produktów, usług czy ważniejszych publikacji z ostatnich trzech lat. W podsumowaniu dla każdej z czterech wymienionych osób wskazano *całkowity dorobek*¹⁴.

(akta kontroli str. 214-224)

W okresie objętym kontrolą do czasu zakończenia kontroli (tj. do 30 czerwca 2020 r.) w zawiązanym Konsorcjum na potrzeby realizacji przedmiotowego Projektu nie zachodziły zmiany w jego składzie. W zawartej 20 października 2016 r. umowie o ustanowienie Konsorcjum strony w §14 określiły warunki kontynuacji realizacji Projektu w przypadku zmiany składu konsorcjum. Umowa określała również warunki i możliwość wypowiedzenia umowy na piśmie – w przypadku zaistnienia nadzwyczajnych okoliczności (po stronie Partnera składającego takie oświadczenie) – z zachowaniem określonego okresu wypowiedzenia w przypadku zaistnienia określonych w umowie przyczyn. W przypadku wypowiedzenia umowy przez jednego z Partnerów, za zgodą pozostałych i NCBiR określają podział zadań.

(akta kontroli str. 101-117, 446-451)

Na mocy ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz¹⁵, dwóch członków Konsorcjum tj. Instytut Odlewnictwa i Przemysłowy Instytut Maszyn Rolniczych 1 kwietnia 2019 r. zostały włączone do Sieci Badawczej Łukasiewicz.

Od 1 kwietnia 2020 r. nastąpiło połączenie Sieci Badawcza Łukasiewicz - Instytutu Odlewnictwa z Siecią Badawczą Łukasiewicz - Instytutem Zaawansowanych Technologii Wytwarzania, poprzez włączenie Sieci Badawcza Łukasiewicz - Instytutu Zaawansowanych Technologii Wytwarzania do Sieci Badawcza Łukasiewicz - Instytutu Odlewnictwa, w trybie art. 41 ust. 1 pkt 2 ustawy o Sieci Badawczej Łukasiewicz. Równocześnie, z dniem połączenia Instytutów uległa zmianie nazwa Sieci Badawcza Łukasiewicz - Instytutu Odlewnictwa na Sieć Badawcza Łukasiewicz - Krakowski Instytut Technologiczny.¹⁶ Instytut 24 kwietnia 2020 r. powiadomił Centrum o ww. zmianie.

Powyższe zmiany nie miały wpływu na realizację Projektu.

(akta kontroli str. 446-451, 475-478)

Zgodnie z § 7 ust. 2 zawartej 18 grudnia 2017 r. umowy o wykonanie i finansowanie Projektu dane stron, o których mowa w §4 ust. 8 lub 9 nie wymagały sporządzania aneksu a dotyczyły m.in. nazwy, adresu i danych kontaktowych wykonawcy (lidera konsorcjum). W § 4 ust. 10 wskazano, że w przypadku zmiany danych wskazanych

zadania nr 6 z uwagi na czynniki technologiczne i atmosferyczne. Zmiany tych terminów miały wpływ na korekty terminów realizacji pozostałych zadań.

¹⁴ Liczę publikacji, cytowani, h-indeks oraz i10-indeks.

¹⁵ Dz. U. z 2019 r., poz. 534.

¹⁶ Osobą upoważnioną do reprezentowania podmiotu powstałego w wyniku połączenia był dyrektor Sieci Badawcza Łukasiewicz - Krakowski Instytut Technologiczny. Osobą upoważnioną do reprezentowania podmiotu Sieci Badawczej Łukasiewicz - Przemysłowego Instytutu Maszyn Rolniczych jest dyrektor tej jednostki.

w ust. 8 lub 9, Strona, której zmiana dotyczy, jest zobowiązana do powiadomienia drugiej Strony, o tym fakcie nie później niż 14 dni od zmiany danych.

(akta kontroli str. 13-19)

W Instytucie sporządzono dokument opisujący zasady zarządzania Projektem, w którym opisano procedurę rejestracyjną i aktualizacyjną (kartę Projektu), zasady rozliczania wydatków, zasady rejestracji czasu pracy oraz sporządzania kart czasu pracy, zasady komunikacji w projekcie, a także obieg i przysyłanie dokumentów.

(akta kontroli str. 122-127)

Jak wyjaśnił Dyrektor zarządzanie Projektem w Instytucie oparto na metodyce własnej wypracowanej na podstawie doświadczeń, dobrych praktyk z uwzględnieniem standardów zarządzania Projektami określonych w metodykach: PMBOK, PCM i PRINCE2. Zaangażowanie środków publicznych nakłada na Beneficjenta wiążące ramy prawne, wynikające zarówno z prawodawstwa krajowego jak i unijnego. Powszechnie zatem jest stosowany tradycyjny mechanizm zarządczy oparty na precyzyjnych celach, działaniach/zadaniach, spójnej dokumentacji - wymogi określone w programach dofinansowania, a także zwinny mechanizm zarządczy (Agile Project Management) uwzględniający specyfikę prac badawczych i rozwojowych oraz towarzyszące im ryzyko. W tym też kontekście stosuje się generalne zasady organizacji zespołu Projektowego.

Odpowiedzialnym za realizację Projektu jest kierownik Projektu. Do jego zadań należy m.in. realizacja prac B+R oraz osiągnięcie celów, produktów/rezultatów Projektu, kamieni milowych, a także dobór zespołu do realizacji prac badawczych w ramach Projektu. Osobą wspomagającą jest opiekun Projektu, który realizuje zakres prac administracyjno-finansowych związanych ze sprawozdawczością, wnioskami o płatność, komunikacją z instytucją finansującą - w uzgodnieniu z kierownikiem Projektu. W strukturze zespołu wyodrębnia się też osoby odpowiedzialne ze strony konsorcjantów. W celu zapewnienia prawidłowości obrotu prawnego związanego z Projektem, w szczególności w kontekście IPR (zarządzanie własnością intelektualną) i obrotu finansowego środkami publicznymi angażuje się radców prawnych do udziału w projekcie. Instytut posiada ISO 9001:2015. Powszechnie są zatem stosowane procedury zapewnienia jakości prowadzonych badań z uwzględnieniem wymagań oraz standardów dla prac B+R podejmowanych w ramach realizacji Projektu, jak również tryb monitorowania postępu w prowadzonych badaniach.

Dla potrzeb analizy wsparcia metodycznego dla procesu zarządzania Projektami w Instytucie zidentyfikowano 18 obszarów: fazy i cykl życia Projektu; inicjowanie Projektu; definiowanie Projektu, określanie celów, ograniczeń i wymagań Projektu; otoczenie i kontekst Projektu; strukturalizacja Projektu i zarządzanie zakresem; planowanie przebiegu realizacji Projektu w czasie; organizacja i kierowanie zespołem Projektowym; śledzenie i kontrola przebiegu Projektu; zamknięcie i ewaluacja Projektu; zarządzanie ryzykiem; zarządzanie jakością; zarządzanie komunikacją; zarządzanie finansami Projektu; zarządzanie zasobami w projekcie; zarządzanie podwykonawcami i dostawcami; zarządzanie zmianą; dokumentacja Projektu; wsparcie IT dla metodyki.

Każdy z konsorcjantów stosuje własną metodykę zarządzania, której niektóre elementy mogą być spójne dla całego Konsorcjum, szczególnie te, które wynikają z wytycznych Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

(akta kontroli str. 446-451)

W realizowanym projekcie brały udział 84 osoby w tym: 38 z Instytutu, 20 z Ł-PIMR oraz 26 ze Specodlew.

Do zakresu obowiązków Kierownika Projektu, wynikających z realizacji Projektu, należał, m.in.: nadzór i koordynacja nad merytorycznymi pracami badawczymi,

wsparcie merytoryczne, określenie i zatwierdzenie zakresów obowiązków poszczególnych wykonawców czy opracowanie raportów merytorycznych, publikacji, opisów patentowych i innych sprawozdań wynikających z umowy o dofinansowanie.
(akta kontroli str. 455-461)

W miarę potrzeb organizowano spotkania Wykonawców, na których omawiano stopień realizacji Projektu, wyniki badań czy zgłaszano problemy. Na spotkaniach uzgadniano również harmonogram prac na kolejny okres.
(akta kontroli str. 462-466)

Instytut zgodnie z postanowieniami § 9 załącznika nr 2 do Umowy, pierwszą zaliczkę na realizację Projektu (do wysokości 50% środków zaplanowanych w harmonogramie na dany rok budżetowy) miał otrzymać w terminie 30 dni od daty zawarcia umowy. Natomiast, w celu otrzymania kolejnej zaliczki, Instytut był zobowiązany do przedłożenia Centrum wniosku o płatność, nie później niż do 30 października danego roku budżetowego, a jej przekazanie było uwarunkowane poniesieniem kosztów w wysokości, co najmniej 70% wszystkich otrzymanych zaliczek. W zależności od sytuacji finansowej Centrum lub Wnioskodawcy, wysokość transzy zaliczki lub refundacji mogła być zmieniona, a środki finansowe niewykorzystane w danym roku budżetowym mogły być wykorzystane w kolejnym roku budżetowym - bez konieczności zawarcia aneksu do umowy. Od podpisania umowy do zakończenia kontroli harmonogram płatności nie był korygowany.
(akta kontroli str. 33-34, 84)

Instytut w 2017 r. zgodnie z harmonogramem płatności (stanowiący załącznik nr 6 do Umowy) otrzymał 22 grudnia 2020 r. (tj. w terminie czterech dni od zawarcia umowy) zaliczkę w wysokości 292,0 tys. zł. Natomiast w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 10 czerwca 2020 r. Instytut (w terminie określonym w umowie) złożył w Centrum cztery wnioski o płatność na łączną kwotę 5 248,0 tys. zł, tj.:

- 27 kwietnia 2018 r. na kwotę – 1 892,0 tys. zł (za okres od 2 listopada 2017 r. do 31 marca 2018 r.) - otrzymał 946,0 tys. zł (28 września 2018 r.);
- 30 października na kwotę – 946,0 tys. zł (za okres od 1 kwietnia 2018 r. do 30 października 2018 r.), otrzymał 946,0 tys. zł (31 grudnia 2018 r.);
- 4 lipca 2019 r. na kwotę – 1 205,0 tys. zł (za okres od 1 listopada 2018 r. do 31 maja 2019 r.), otrzymał 1 205,0 tys. zł (11 września 2019 r.);
- 29 października 2019 r. na kwotę – 1 205,0 tys. zł (za okres od 1 czerwca 2019 r. do 30 września 2019 r.), otrzymał 1 205,0 tys. zł (31 grudnia 2019 r.).

Do dnia zakończenia kontroli Instytut otrzymał 4 594,0 tys. zł.

Instytut zgodnie z harmonogramem płatności do 31 grudnia 2019 r. miał otrzymać 459 000 zł i taką kwotę otrzymał. Pozostałą kwotę 1 712 650 zł, zgodnie z harmonogramem płatności, ma otrzymać w 2020 r. Do dnia zakończenia kontroli Instytut nie złożył stosownego wniosku o płatność.

Instytut otrzymane z Centrum środki przekazywał współwykonawcom w terminie od dwóch do 12 dni od ich otrzymania, tj.:

a) Przemysłowemu Instytutowi Maszyn Rolniczych w Poznaniu przekazał:

- 27 grudnia 2017 r. – 100,0 tys. zł, tj. 34,4% otrzymanej zaliczki;
- 2 października 2018 r. – 359 375 zł (wnioskował o 796 103,33 zł), tj. 38,0% otrzymanej kwoty;
- 7 stycznia 2019 r. – 359 375 zł (wnioskował o 1 079 903 zł), tj. 38,0% otrzymanych środków;
- 13 września 2019 r. – 602 500 zł (wnioskował o 1 205 000 zł), tj. 50,0% otrzymanych środków;
- 10 stycznia 2020 r. – 680 889,46 zł (wnioskował o 1 361 778,92 zł), tj. 56,4% otrzymanych środków;

b) Przedsiębiorstwu Innowacyjnemu Odlewnictwa Specodlew sp. z o.o. w Skawinie przekazał:

- 23 września i 2 października 2019 r. po 100 000 zł (100% kwoty wnioskowanej);
- 10 stycznia 2020 r. – 45 000 zł (100% kwoty wnioskowanej).

(akta kontroli str. 84, 225-228)

Kierownik Projektu wyjaśnił, że otrzymane środki zapewniały pełną i terminową realizację Projektu.

(akta kontroli str. 279-282)

Instytut wszystkie wnioski o płatność (cztery) złożył w Centrum w terminie określonym w § 9 pkt 7 załącznika nr 2 Umowy, tj. do 31 października danego roku. Wnioski były weryfikowane przez Centrum i wymagały uzupełnień oraz korekt danych w nich zawartych. We wszystkich przypadkach Instytut w terminie wyznaczonym przez Centrum dokonał stosownych korekt i uzupełnień.

Wnioski o płatność przesłane Instytutowi przez podwykonawców, tj. Instytut Maszyn Rolniczych (trzy wnioski) oraz Przedsiębiorstwo Innowacyjne Odlewnictwa Specodlew sp. z o.o. w Skawinie (jeden wniosek) - wg wyjaśnień pracownika (sporządzającego wniosek zbiorczy) wymagały niejednokrotnie korekty. Wszelkie uwagi dotyczące kosztów ogólnych, zmian między poszczególnymi kategoriami kosztów oraz zakupionej aparatury badawczej przekazywane i uzgadniane były z konsorcjantami telefonicznie lub e-mailowo.

(akta kontroli str. 225-228)

Instytut, zgodnie z postanowieniami §9 pkt 19 umowy o dofinansowanie Projektu oraz obowiązującą w nim polityką rachunkowości, prowadził wyodrębnioną ewidencję księgową kosztów w układzie kalkulacyjnym, w sposób umożliwiający identyfikację środków finansowych, wydatkowanych na realizację Projektu. Natomiast w zespole kont kosztów rodzajowych „4” prowadził ewidencję kosztów bez wskazania Projektu, którego dotyczą.

(akta kontroli str. 229-235)

Instytut, zgodnie z postanowieniami §13 umowy, jako podmiot działający na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych¹⁷, był zwolniony z wniesienia zabezpieczenia wykonania umowy.

(akta kontroli str. 36-37)

W okresie realizacji Projektu (do 9 czerwca 2020 r.) nie przeprowadzono audytu oraz nie przeprowadzono kontroli wewnętrznych i zewnętrznych.

(akta kontroli str. 446-451)

W umowie na realizację Projektu zaplanowano koszty kwalifikowane w wysokości 6 666 650 zł, z tego dofinansowanie przez Centrum ma wynieść 6 306 650 zł, tj. 94,6%, a wkład własny 360 000 zł (5,4%). W okresie od 2 listopada 2017 r. (rozpoczęcia realizacji Projektu) do 30 kwietnia 2020 r. na realizację Projektu poniesiono koszty kwalifikowane w kwocie 4 279 352 zł (64,2% zaplanowanych kosztów), w tym Instytut w kwocie 1 930 675 zł.

Zaplanowany wkład własny został zrealizowany w wysokości 317 532 zł, tj. w 88,2% (zgodnie z harmonogramem całość ma być wniesiona do końca 2020 r.).

(akta kontroli str. 227)

Kontrolą objęto koszty kwalifikowane poniesione przez Instytut na ogólną kwotę 671 698 zł tj. 34,8% poniesionych przez niego kosztów kwalifikowanych¹⁸, w tym na:

¹⁷ Dz.U. z 2010 r., Nr 96, poz. 618 ze zm.

¹⁸ Według doboru celowego.

- wynagrodzenia pracowników realizujących Projekt (za listopad 2017 r., listopad 2018 r. oraz luty 2020 r.) – 123 127 zł;
- narzędzia i sprzęt - 457 343 zł;
- koszty operacyjne - 91 188 zł, w tym: materiałów – 48 994 zł, naprawa i kalibracja urządzeń- 20 439 zł, udział w konferencjach oraz targach – 21 663 zł (z czego 12 000 za udział w targach GIFA 2019 w Dusseldorfie - International Foundry Trade Fair with Technical Forum - Międzynarodowe Targi Technologii Odlewnictwa).

(akta kontroli str. 237-278)

Kierownik Projektu wyjaśnił, że na targach GIFA 2019 promowano wyniki Projektu objętego kontrolą, uczestniczono w panelach szkoleniowo-dyskusyjnych organizowanych przez wystawców urządzeń i twórców technologii, które mogą być inspiracją w działaniach Projektowych.

(akta kontroli str. 279-282)

Ustalono, że poniesione koszty spełniały warunki kwalifikowalności, i w szczególności:

- zostały poniesione w okresie realizacji Projektu określonym w umowie;
- zostały poniesione w związku z realizacją Projektu, były należycie udokumentowane i są możliwe do zweryfikowania;
- były zgodne z kosztorysem Projektu;
- zostały zaksięgowane i udokumentowane zgodnie z postanowieniami umowy, przepisami o rachunkowości oraz polityką rachunkowości obowiązującą w Instytucie;
- zostały dokonane w sposób gospodarny tj. z zachowaniem postanowień umowy o wykonanie i finansowanie Projektu¹⁹ oraz upzp.

(dowód: akta kontroli str. 237-289)

Kontrola wydatków, poniesionych na zakup aparatury badawczej, laptopów, materiałów oraz usług związanych z naprawą i kalibracją urządzeń dokonanych przez Instytut na potrzeby realizacji Projektu i zakwalifikowanych jako koszty kwalifikowane na kwotę 526 776 zł wykazała, że zostały poniesione z zachowaniem uczciwej konkurencji, jawności i przejrzystości, tj. stosowano postanowienia Umowy oraz upzp.

(akta kontroli str. 238-241)

Na potrzeby realizacji Projektu Instytut dokonał zakupu czterech urządzeń, które były wykorzystywane do jego realizacji. Oględziny wykazały, że w Instytucie zainstalowano: wielofunkcyjną platformę preparatyki, tj. specjalistyczne urządzenie pobierania materiału badawczego (urządzenie do wycinania metalowych elementów); tokarkę zakupioną, jako doposażenie wielofunkcyjnej platformy preparatyki oraz dwa laptopy zakupione jako urządzenia rejestrujące wyniki badań wielofunkcyjnej platformy preparatyki.

(akta kontroli str. 452-454)

Realizację Projektu monitorowano w okresach wynikających z zawartej Umowy rocznych z koniecznością sporządzenia raportów okresowych dla NCBiR. Dodatkowo kierownicy zadań sporządzali raporty z ich wykonania uwzględniające harmonogram realizacji i postępy w realizacji wskaźników. Proces realizacji Projektu

¹⁹ W § 15 załącznika nr 2 do umowy o wykonanie i finansowanie Projektu określono warunki dokonywania zamówienia towarów i usług. Z postanowień tego §. wynika m.in, że wykonawca oraz współwykonawcy zobowiązani są stosować przepisy *upzp*. W przypadku, gdy nie są zobowiązani, wówczas przy zakupach przekraczających netto 3500 zł są zobowiązani do wysłania zapytania ofertowego do co najmniej trzech potencjalnych wykonawców i dokonania zakupu w oparciu o najbardziej korzystną ekonomicznie ofertę.

w Instytucie opisywał sporządzony *Przewodnik Projektów – Projektów Naukowych*²⁰, którego celem był przegląd wymagań klienta, planowanie oraz ustalenie zasad finansowania i realizacji Projektów (w tym usług) w IO.

Ponadto, jak wskazała Zastępca Dyrektora ds. Finansowych i Operacyjnych w Instytucie funkcjonował system zarządzania jakością wg normy PN-EN ISO 9001:2015-10 obowiązujący w całej organizacji od 2001 r.

Instytut posiadał Certyfikat nr 466/8/2019 wydany przez Polskie Centrum Badań i Rozwoju w zakresie realizacji Projektów badawczych, komercjalizacji wyników badań oraz współpracy w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych.

(akta kontroli str. 128-184, 291-297)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W wyliczeniu wynagrodzeń za listopad 2018 r., w przypadku dwóch pracowników (na 17 biorących udział w realizacji Projektu) zawyżono liczbę godzin w stosunku do wykazanej w karcie rozliczenia czasu pracy pracownika:
 - w pierwszym przypadku o cztery godziny - pracownik w karcie wykazał 40 godzin, do wyliczenia przyjęto 44 godziny (różnica w wynagrodzeniu - 148,50 zł),
 - w drugim przypadku o trzy godziny – pracownik w karcie wykazał 141 godzin, do wyliczenia przyjęto 144 godziny (różnica w wynagrodzeniu - 205,20 zł).

Główny księgowy wyjaśnił, że różnica liczby godzin wykazana w karcie pracy pracownika i przyjęta do wyliczenia wynika stąd, iż niedokładnie dokonano weryfikacji miesięcznych kart ewidencji czasu pracy. Zgodnie ze standardową procedurą pracownik powinien uzgodnić papierową wersję karty pracy z danymi wprowadzonymi do systemu przez kierownika Projektu i w przypadku stwierdzonych niezgodności powinny być wyjaśnione, a karty pracy skorygowane. W tych dwóch przypadkach przez nieuwagę karty pracy nie zostały skorygowane.

(akta kontroli str. 245-264, 274-275)

2. W uzasadnieniu wniosku do zamówienia nr 592/7174/03/TZ/2019 z 12 czerwca 2019 r., dotyczącego naprawy i adaptacji pieca topialnego Ultraflex Power (do badań reaktywności ciekłego metalu z masą ogniotrwałą) podano, że prowadzenie badań w projekcie 9013/00 (nie związanym z kontrolowanym Projektem) uzależnione jest od przeprowadzenia naprawy pieca Ultraflex. W ramach badanego Projektu nr 7174/03 sfinansowano naprawę i adaptację przedmiotowego pieca w kwocie 19 249,00 zł, w tym koszty kwalifikowane – 15 649,50 zł.

Kierownik Projektu wyjaśnił, że we wniosku na naprawę i adaptację pieca omyłkowo wpisano nr zlecenia 9013/00, zamiast nr 7174/03.

Przedmiotowe urządzenie wykorzystywane było w projekcie nr 7174/03.

(akta kontroli str. 272-281)

OCENA CZĄSTKOWA

W wyniku szczegółowej kontroli 34,8% kosztów kwalifikowanych stwierdzono, iż zostały one: poniesione na realizację badanego Projektu, prawidłowo zakwalifikowane i dokonane w sposób gospodarny (tj. z zachowaniem postanowień Umowy i upzp), zostały zaksięgowane i udokumentowane zgodnie z postanowieniami umowy oraz przepisami o rachunkowości.

²⁰ Wersja 3 z 5 marca 2019 r.

Zastrzeżenia NIK budzi rzetelność rozliczenia czasu pracy pracowników na rzecz badanego Projektu oraz wypełniania wniosku do zamówienia na naprawę jednego urzędu. Jak wskazują ustalenia kontroli Instytut nie zapewnił w tym zakresie dostatecznego mechanizmu kontrolnego, który nie dopuściłby do powstania stwierdzonych nieprawidłowości.

OBSZAR

2. Osiągnięcie założonych efektów strategicznych programów badań naukowych

Z 10 zadań fazy badawczej przewidzianych do realizacji w okresie sprawozdawczym w 2019 r. trzy zadania zostały zakończone²¹. Zadanie piąte zostało zakończone w I półroczu 2020 r. Instytut 6 lipca 2020 r. złożył wniosek do Centrum o zmianę terminu zakończenia zadania 4 z 1 czerwca 2020 r. na 31 grudnia 2020 r.

(akta kontroli str. 128-153, 154-184, 185-213, 446-451, 467-474)

Realizując Projekt osiągnięto następujące wskaźniki produktu mierzone w trakcie i po zakończeniu realizacji Projektu:

- liczba autorskich lub współautorskich publikacji, dotyczących wyników prac B+R programu, w czasopismach objętych Science Citation Index. Docelowa wartość wskaźnika po zakończeniu realizacji Projektu miała wynieść sześć, a osiągnięta wartość wskaźnika na 30 czerwca 2020 r. wyniosła dwie publikacje tj. 33,3% realizacji wskaźnika;
- liczba nowych produktów, w tym: technik, technologii, modeli, wyrobów, metod i procedur, opracowanych i poddanych weryfikacji podczas realizacji Projektu. Docelowa wartość wskaźnika po zakończeniu realizacji Projektu miała wynieść cztery, a osiągnięta wartość na 30 czerwca 2020 r. wyniosła dwa, tj. 50% realizacji wskaźnika;
- liczba zgłoszeń patentowych dokonanych w wyniku realizacji Projektu. Docelowa wartość wskaźnika po zakończeniu realizacji Projektu miała wynieść jeden i zrealizowano go²²;
- liczba zgłoszeń wzorów użytkowych dokonanych w wyniku realizacji Projektu. Docelowa wartość wskaźnika po zakończeniu realizacji Projektu ma wynieść dwa, jednak na 30 czerwca 2020 r. realizacja wskaźnika wynosiła 0%;
- udział młodych naukowców biorących udział w realizacji Projektu. Docelowa wartość wskaźnika do osiągnięcia do zakończenia Projektu powinna wynieść 27%. Osiągnięto 12% realizacji wskaźnika a stopień realizacji wskaźnika wyniósł 44,4%.

(akta kontroli str. 121, 128-184, 185-213, 467-474)

Jak wskazał Dyrektor zgłoszenie dwóch wzorów użytkowych (wskaźniki produktu) obecnie jest na etapie opracowywania i przygotowania dokumentacji zgłoszeniowej. Do końca realizacji projektu tj. 1 sierpnia 2021 r. będą zgłoszone dwa wzory użytkowe.

(akta kontroli str. 483)

Projekt przewidywał osiągnięcie następujących wskaźników rezultatu mierzone po zakończeniu Projektu, przed upływem pięciu lat od jego zakończenia:

²¹ Zadanie 1 i 2 – planowany termin zakończenia 1 listopada 2018 r., rzeczywisty 1 lutego 2019 r., Zadanie 3 – planowany termin zakończenia 1 października 2019 r., rzeczywisty 30 listopada 2019 r. Zgodnie z zał. nr 7 do Umowy, §6 Zmiany w Projekcie pkt 2 określał, że nie uważa się za zmianę w Projekcie zmiany terminów realizacji poszczególnych zadań/etapów Harmonogramu wykonania Projektu nie więcej niż o cztery miesiące

²² Tytuł: *Bijak młotkowy mulczarki i sposób jego wykonania*, nr P.431587, data zgłoszenia 25 października 2019 r.

- liczba Projektów jednostek badawczych biorących udział w projekcie, realizowanych poza Projektem wspólnie z innymi podmiotami. Docelowa wartość wskaźnika ma wynieść jeden;
- wzrost liczby Projektów uzyskanych przez polskie zespoły biorące udział w inicjatywach i Projektach uruchamianych w ramach programu Horyzont 2020, w stosunku do siódmego programu regionalnego. Bazowa wartość wskaźnika ma wynieść 59;
- wzrost wartości Projektów uzyskanych przez polskie zespoły biorące udział w inicjatywach i Projektach uruchamianych w ramach programu Horyzont 2020, w stosunku do siódmego programu regionalnego. Bazowa wartość wskaźnika ma wynieść 17,4 mln euro;
- zwiększenie kwoty nakładów na badania naukowe i prace rozwojowe, poniesionych przez podmioty pozabudżetowe biorące udział w realizacji Projektów w ramach programu. Bazowa wartość wskaźnika ma wynieść 100 000 zł;
- liczba patentów uzyskanych przez przedsiębiorstwa w wyniku realizacji Projektu. Docelowa wartość wskaźnika miała wynieść jeden i został zrealizowany;
- liczba wzorów użytkowych uzyskanych przez przedsiębiorstwa w wyniku realizacji Projektu. Docelowa wartość wskaźnika ma wynieść dwa.

Biorąc pod uwagę, że przedmiotowy Projekt nie został zakończony ww. wskaźniki rezultatu nie zostały zrealizowane.

(akta kontroli str. 121, 128-184, 467-474)

Instytut upowszechniał wyniki Projektu poprzez publikacje naukowe w czasopismach (trzy), wystąpienia na międzynarodowych konferencjach (dziewięć) oraz roll-up promocyjny, przygotowanie ścianki promocyjnej na targach i konferencjach (cztery).

Dyrektor wskazał, że ze strony NCBiR nie uzyskano dodatkowego wsparcia na popularyzację Projektu i jego wyników.

(akta kontroli str. 296-443, 444-445, 446-451)

W raportach rocznych wskazano, że analiza rynku wskazuje, że wybór opracowania i produkcji nowej generacji młotków bijakowych stosowanych w mulczerach oraz młotków bijakowych i rolek, stosowanych w urządzeniach do przerobu biomasy jest w pełni zasadne. Elementy te w znacznym stopniu ulegają różnym procesom zużycia wynikających z charakteru i warunków pracy i mediach gleby oraz drewna. Przeprowadzone w okresie sprawozdawczym rozmowy z potencjalnymi odbiorcami wdrażanych w ramach Projektu odlewanych narzędzi dla szerokokorozumianego sektora leśnego wskazywały na duże zainteresowanie pozytywnymi rezultatami realizowanego Projektu. Podjęte w trakcie realizacji Projektu działania mają na celu upowszechnianie uzyskanych wyników badań oraz przekazywanie informacji potencjalnym odbiorcom produktu finalnego. Wyniki prac prezentowano na targach krajowych i międzynarodowych oraz konferencjach branżowych. Opracowywane elementy są promowane wśród odbiorców końcowych - Lasów Państwowych, rolników indywidualnych i zakładów produkcyjnych biomasy drzewnej. Upowszechnienie już osiągniętych i spodziewanych wyników badań rokuje spore nadzieje na komercyjne zainteresowanie potencjalnych odbiorców (producentów i użytkowników maszyn i narzędzi dla sektora leśnego). Czynnikiem decydującym będą pozytywne wyniki badań i prób eksploatacyjnych wykonane w rzeczywistych, różnorodnych warunkach. Zastosowanie w projekcie przyjętej metodologii prac w ocenie wszystkich członków Konsorcjum gwarantuje osiągnięcie zamierzonych celów, jednocześnie podnosząc poziom wiedzy zespołu wykonawców w dziedzinie inżynierii materiałowej.

(akta kontroli str. 128-184)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia, że zaawansowanie prac w ramach projektu wskazuje na duże prawdopodobieństwo osiągnięcia wskaźników produktu w terminie zakończenia Projektu. Instytut realizował Projekt zgodnie z jego opisem i harmonogramem oraz upowszechniał osiągnięte wyniki poprzez publikacje naukowe w czasopismach, wystąpienia na międzynarodowych konferencjach czy poprzez materiały promocyjne.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi
Wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

- 1) korektę dokumentacji rozliczeniowej Projektu w zakresie stwierdzonych nieprawidłowości, tj.: niezgodności liczby godzin oraz niewłaściwie wskazanego projektu we wniosku do zamówienia nr 592/7174/03/TZ/2019 z 12 czerwca 2019 r. na naprawę i adaptację pieca topialnego;
- 2) podjęcie działań w celu zapewnienia mechanizmu kontrolnego Projektu, który zapobiegnie powstaniu nieprawidłowości stwierdzonych w toku niniejszej kontroli.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia lipca 2020 r.

Kontroler

Rafał Rossowski
Specjalista kontroli państwowej